

УДК 349.2

Латка Т. В.

студ. гр. Ю-125 ЗНТУ

ПРАВОВИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Чорнобильська катастрофа торкнулася долі мільйонів людей, які наразі потребують правовий та соціального захисту від держави.

Відповідно до статті 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Окрім цього, стаття 16 Конституції передбачає що, забезпечення екологічної безпеки й підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави. Вище названі положення зобов'язують нашу країну нести відповідальність за впровадження системи заходів, які пов'язані із забезпеченням захисту прав, інтересів, гарантій, наданих особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Такими особами визнаються: учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації аварії та її наслідків; потерпілі від Чорнобильської катастрофи – громадяни, включаючи дітей, які зазнали впливу радіоактивного опромінення внаслідок Чорнобильської катастрофи; громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації інших ядерних аварій та їх наслідків, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт; громадяни, які постраждали від радіоактивного опромінення внаслідок будь-якої аварії, порушення правил експлуатації обладнання з радіоактивною речовиною, порушення

правил зберігання і захоронення радіоактивних речовин, що сталося не з вини потерпілих.

Ведення в дію 28 лютого 1991 року Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» орієнтувалося на посилення заходів, які були спрямовані на розв'язання проблем у цій сфері. І хоча його прийняття повинно було надати своєрідний захист постраждалим, де-факто все зовсім інакше. Головною проблемою являється недостатність коштів у державному бюджеті країни для забезпечення чорнобильців та надання їм можливості дійсно користуватися правами, наданими Законами України та Конституцією.

Де-юре держава передбачила вичерпний перелік пільг та компенсацій для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. При цьому маючи особливості та відмінності для кожної з категорій. Основними є: безплатне придбання ліків за рецептами лікарів, позачергове щорічне безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками, виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності, позачергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, знижка плати за користування житлом, безплатне користування всіма видами міського та приміського транспорту, вступ поза конкурсом до державних вищих закладів освіти, професійно-технічних закладів освіти та на курси для професійного навчання з обов'язковим наданням гуртожитку на час навчання тим, хто не має житла, і виплатою соціальної стипендії, позачергове обов'язкове забезпечення місцями у дошкільних закладах освіти незалежно від відомчої підпорядкованості. Варто зазначити, що далеко не всі названі пільги насправді втілюються в життя належним чином.

Наприклад, безплатне користування всіма видами міського та приміського транспорту на території України за наявності посвідчення встановленого зразка. Дана пільга є дуже важливою та може допомогти громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи вберегти свої кошти на щось більш важливе, витратити їх на своє здоров'я. Проте на практиці її застосування є дуже проблемним, і в цьому вина не держави, а скоріше недобросовісних водіїв або контролерів, які відмовляють пасажирам у безплатному проїзді посилаючись на відсутність вільних місць у салоні, яких насправді безліч.

Виходячи з усього вище написаного, можна зробити висновок, що чинних законів, які забезпечують соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи недостатньо. Важливими моментами є залучення фінансування, яке б допомогло вирішити проблеми у цій сфері та встановлення санкцій особам, які ігнорують права та пільги чорнобильців шукаючи при цьому лише вигоду для себе.